

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів та економіки природокористування

06-03-01

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк

»__» _____ 2016 р.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ»

спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

спеціалізація: «Фінанси, банківська справа та страхування»

Рівне – 2016

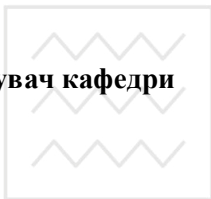
 Робоча програма: «Соціальне страхування» для студентів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Рівне: НУВГП, 2016. – 14 с.

Розробник: Білоус Н.М., доцент кафедри фінансів і економіки природокористування, к.е.н.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів і економіки природокористування

Протокол від «31» серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри

Національний університет
водного господарства
та природокористування
_____ (Мельник Л.В.)

Схвалено науково-методичною комісією НУВГП за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Протокол від « 31 » серпня 2016 року № 1

Голова науково-методичної комісії

_____ (Мельник Л.М.)

© Білоус Н.М., 2016 рік
© НУВГП, 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма	заочна форма
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціалізація: «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		5-й	6-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: немає		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		9-й	11-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6	Рівень вищої освіти: спеціаліст	Лекції	
		16 год.	2 год.
		Практичні	
		14 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
		Індивідуальні завдання:	
		0 год.	
Вид контролю:			
екзамен	екзамен		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33 % до 67 %.

для заочної форми навчання – 9 % до 81 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Головною метою дисципліни «Соціальне страхування» є вивчення особливої сфери соціальних відносин, які виникають між державою, юридичними та фізичними особами за сприяння спеціалізованих фінансових інститутів у галузі управління фінансами й аналізу соціальних послуг.

Завдання - формування теоретичних знань та практичних навичок у майбутніх фахівців відповідно до поставленої мети.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- основи побудови системи загальнообов'язкового державного соціального страхування України та організацію систем соціального страхування низки зарубіжних країн;
- законодавчу та нормативну базу соціального страхування з різних видів соціального забезпечення залежно від страхового випадку;
- форми і методи планування у державних цільових фондах (ДЦФ) соціального страхування;
- формування системи соціальних гарантій населення: соціальні нормативи та джерела фінансування соціальних гарантій;
- страхові випадки, умови надання соціальних послуг, їх види та розміри матеріального забезпечення з окремих видів загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- сучасні тенденції розвитку методології та інструментарію за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням.
- види соціальних послуг та матеріального забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням;
- засади і механізми функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, призначення перерахунку і виплати пенсій, надання соціальних послуг з коштів Пенсійного фонду;
- регулювання порядку формування Накопичувального пенсійного фонду;

вміти: сформувати та обґрунтувати стратегію управління страховими фондами; раціонально організувати процес управління цільовими страховими фондами; визначити страхові внески, страховий стаж, середню заробітну плату та порядок її обчислення в загальнообов'язковому державному соціальному страхуванні у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням; визначити ступінь втрати працездатності

потерпілого та розрахувати за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання; розрахувати розмір страхових внесків, визначити порядок і строки їх сплати за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття; визначити порядок нарахування та сплати страхових внесків за державним пенсійним страхуванням, розмір пенсій за віком, інвалідам, учасникам війни, сім'ям загиблих військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ, порядок визначення стажу роботи годувальника при неповному стажі роботи, порядок і умови перерахування пенсій.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. *Основні організаційні засади державного соціального страхування*

Тема 1. Сутність, принципи та роль соціального страхування

Визначення та основні елементи соціального захисту. Сутність соціального страхування.

Соціальні ризики як підстава для соціального захисту. Функції соціального страхування: розподільна та контрольна; захисна, компенсаційна, відтворювальна, перерозподільча, стабілізуюча.

Виникнення та етапи розвитку соціального страхування. Еволюційні перетворення Пенсійного фонду.

Загальні поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування. Сутність страхового стажу.

Страховий випадок та його види. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування залежно від страхового випадку: пенсійне страхування; медичне страхування; страхування на випадок безробіття; страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності; страхування від нещасних випадків на виробництві та від професійного захворювання; недержавне пенсійне страхування; інші види страхування, визначені законами України. Державні цільові фонди: соціальні, економічні.

Суб'єкти й об'єкти соціального страхування: застраховані громадяни, страхувальники і страховики, страховий випадок. Порядок видачі свідоцтва про загальнообов'язкове державне страхування.

Принципи соціального страхування. Державний нагляд у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування. Контроль та відповідальність за дотриманням страхувальниками та страховиками законів України.

Тема 2. Державне регулювання соціального страхування

Мета і форми державного регулювання в системі надання соціальних послуг в Україні. Завдання та органи, які здійснюють державне регулювання у сфері соціального страхування. Нагляд та контроль за діяльністю соціальних страхових фондів.

Управління фондами загальнообов'язкового державного страхування. Сутність страхового фонду.

Основні завдання та функції правління страхового фонду. Характеристика платників зборів у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Органи управління пенсійного фонду: правління і виконавча дирекція. Мета створення Наглядової ради Пенсійного фонду та повноваження. Організація нагляду в системі недержавного пенсійного забезпечення.

Наглядова рада соціального страхування України: склад, завдання, функції.

Тема 3. Загальні основи побудови систем соціального страхування зарубіжних країн

Становлення державного соціального забезпечення в країнах світу. Моделі організації соціального страхування. Типологія соціального страхування за особливостями національних систем. Особливості системи соціального страхування у Нідерландів.

Стан соціального страхування в США та його спрямованість на соціальну підтримку пенсіонерів.

Моделі національних систем здоров'я: бісмарківська модель, бевериджська та модель Семашка. Основні характеристики німецької моделі медичного страхування. Спільні риси німецької та французької моделей медичного страхування. Загальний характер медичного страхування в Росії. Фінансування системи охорони здоров'я та розподіл фінансових ресурсів у Франції.

Особливості бюджетної системи охорони здоров'я в Великобританії та Швеції.

Тема 4. Правове та фінансове регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування

Поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням.

Формування джерел надходження у Фонд. Напрями використання коштів. Фонду. Види фінансово-економічного забезпечення соціальних послуг у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

Поняття та принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Види безробіття. Соціальні гарантії як форма забезпечення достатнього рівня суспільного добробуту. Порядок надання матеріальної допомоги з безробіття.

Управління Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.

Органи нагляду у сфері страхування на випадок безробіття.

Змістовий модуль 2. Реформування системи соціального страхування в Україні

Тема 5. Пенсійне страхування

Сутність та поняття загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Реформування системи пенсійного забезпечення в Україні. Принципи пенсійного страхування. Право громадян України на отримання пенсійних виплат та соціальних послуг. Повноваження Пенсійного фонду України як самостійної фінансової установи. Завдання Пенсійного фонду. Джерела надходження в Пенсійний фонд. Платники збору на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Об'єкти оподаткування для платників. Персоніфікований облік громадян у пенсійному забезпеченні. Переваги та недоліки системи пенсійного забезпечення в Україні. Напрями використання коштів Пенсійного фонду. Поняття „пенсія“. Види пенсій: трудові, соціальні. Чинники, що обумовлюють розмір ресурсів соціального страхування, що направлені на пенсійне забезпечення: демографічні, економічні.

Місце пенсійного забезпечення в економіці України. Актуальність пенсійного страхування в системі економічних відносин. Чинники, що обумовлюють необхідність розвитку пенсійного забезпечення в Україні. Особливості та етапи реформування пенсійного страхування в Україні. Мета та завдання Пенсійної реформи.

Тема 6. Недержавне соціальне страхування

Необхідність та значення недержавного соціального страхування. Динаміка пенсійних активів у розвинених країнах світу.

Недержавне пенсійне страхування: економічна сутність та роль у системі соціального страхування. Суб'єкти та об'єкти недержавного пенсійного страхування. Недержавні пенсійні фонди: відкриті, корпоративні, професійні. Послуги недержавних пенсійних фондів. Доходи та витрати недержавних пенсійних фондів.

Тема 7. Медичне страхування

Розвиток медичного страхування в Україні. Принципи страхової медицини. Види фінансування охорони здоров'я: бюджетна, соціальна та приватна. Безоплатна медична допомога та її види. Сутність та завдання медичного страхування. Страхові ризики та страхові випадки медичного страхування. Обов'язкове медичне страхування: основна мета та принципи. Програма, завдання та принципи добровільного медичного страхування. Суб'єкти та об'єкти медичного страхування. Обов'язки страховика. Сутність, права та обов'язки страхувальників та застрахованих осіб. Медичні заклади – самостійні суб'єкти господарювання. Фонд медичного страхування, порядок створення та основні функції згідно Проекту ЗУ «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування»

Тема 8. Удосконалення соціального страхування в Україні

Управління страховими фондами: держава та представники суб'єктів соціального страхування. Розвиток нормативно-законодавчого забезпечення. Особливості розвитку державної системи страхового фонду документації. Забезпечення економічного розвитку держави та формування її соціального ресурсу діючою системою пільг та субсидій у сфері соціальної допомоги населенню. Підвищення ефективності витрачання бюджетних коштів для надання суспільно необхідних послуг.

Реформування системи пенсійного забезпечення. Створення ефективної системи державного регулювання й контролю у сфері пенсійного страхування, зберігання та управління пенсійними активами, виконання заходів для забезпечення якості життя населення. Посилення механізму регулювання соціального захисту на випадок безробіття.

Упровадження державних соціальних стандартів у сфері медичного обслуговування населення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього го	л	п	с.р.	усього го	л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Основні організаційні засади державного соціального страхування								
Тема 1. Сутність, принципи та роль соціального страхування	10	2	2	6	11	0,5	0,5	10
Тема 2. Державне регулювання соціального страхування	9	2	1	6	10,5	-	0,5	10
Тема 3. Загальні основи побудови систем соціального страхування зарубіжних країн	9	2	1	6	10,5	-	0,5	10
Тема 4. Правове та фінансове регулювання загальнооб'язкового державного соціального страхування	10	2	2	6	13	0,5	0,5	12
Разом за модулем 1	38	8	6	24	45	1	2	42
Змістовий модуль 2. Реформування системи соціального страхування в Україні								
Тема 5. Пенсійне страхування	13	2	2	9	11,5	0,5	1	10
Тема 6. Недержавне соціальне страхування	13	2	2	9	11,5	0,5	1	10
Тема 7. Медичне страхування	13	2	2	9	11	-	1	10
Тема 8. Удосконалення соціального страхування в Україні	13	2	2	9	11	-	1	10
Усього годин	90	16	14	60	90	2	6	82

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1.	Тема 1. Сутність, принципи та роль соціального страхування	2	0,5
2.	Тема 2-3. Державне регулювання соціального страхування. Загальні основи побудови систем соціального страхування зарубіжних країн	2	1
3.	Тема 4. Правове та фінансове регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування	2	0,5
4.	Тема 5. Пенсійне страхування	2	1
5.	Тема 6. Недержавне соціальне страхування	2	1
6.	Тема 7. Медичне страхування	2	1
7.	Тема 8. Удосконалення соціального страхування в Україні	2	1
	Разом	14	6

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:
Підготовка до аудиторних занять – 0,5 год/1 год.занять
Підготовка до контрольних заходів – 6 год. на 1 кредит ЄКТС
Опрацювання окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях - (0,25 год./ 1 год. лекцій).

6.1. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1.	Проробка лекційного матеріалу (0,25 год./ 1 год. лекцій)	5	14
2.	Підготовка до практичних занять (0,5 год./ 1 год. занять)	5	8
3.	Проробка питань програми які не викладались на лекціях (2 год./1 год. в лекційному викладі)	40	60
4.	Підготовка до тестування	10	
	Разом	60	82

7. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Соціальне страхування» для активізації навчального процесу передбачено застосування лекцій, практичних занять, самостійна робота з навчальною та довідковою літературою, самостійне виконання контрольної роботи (для заочників) консультації. Отже, додаткові сучасні навчальні технології такі, як: проблемні лекції; семінари-дискусії; кейс-методи; ділові ігри.

Під час лекційного курсу застосовується слайдова презентація (у програмі Microsoft Power Point»), роздатковий матеріал, ілюстраційні матеріали та схеми.

На практичних заняттях:

- використовується роздатковий матеріал (наочність) для формування у студентів системного мислення, розвитку пам'яті;
- проводиться дискусійне обговорення проблемних питань;
- задаються провокаційні питання;
- проводиться ділове та психологічне тестування.

8. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в письмовій формі.

Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання (25 тестів, одна правильна відповідь з чотирьох запропонованих).

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;
- з практичних занять – на основі перевірки виконаних завдань.

Підсумковий контроль знань відбувається на екзамені у письмовій формі у вигляді екзаменаційних завдань, які включають: теоретичну частину – 25 тестів (одна правильна відповідь з чотирьох запропонованих) практичну частину – дві задачі. Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

1. Розрахункові завдання, задачі (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, але містять окремі недоліки;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
7	7	7	7	8	8	8	8		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90–100	відмінно
82–89	добре
74–81	
64–73	задовільно
60–63	
35–59	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Соціальне страхування» включає:

1. Конспект лекцій на паперовому носію.
2. Конспект лекцій на електронному носію.
3. Слайдова презентація курсу «Соціальне страхування» (лекційні та практичні заняття) в програмі «Microsoft Power Point».

4. Методичні вказівки до проведення практичних занять та виконання самостійної роботи з дисципліни «Соціальне страхування» для студентів денної форми навчання за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Білоус Н.М., Пивоварчук Л.Ю. – Рівне: НУВГП. – 2016.

11. Рекомендована література Базова

1. Крпельницька С.О. Соціальне страхування [текст] : навчальний. посібник С.О. Крпельницька, Т.В. Солоджук – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 336 с.
2. Безугла В.О. Соціальне страхування. Навч. посіб./В.О. Безугла., Д.М. Загірняк, Л.П. Шаповал.– К. : ЦУЛ, 2011. – 208 с.
3. Гриненко А.М. Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. — К.: КНЕУ, 2003. — 309 с.
4. Юрій С.І., Соціальне страхування: Підручник. С.І. Юрій, М.П. Шаварина, Н.В. Шаманська. – К. : Кондор – 2011. – 464 с.
5. Внукова Н.М., Соціальне страхування: Кредитно-модульний курс . Навч. посібник.// Н.М. Внукова, Н.В. Кузьминчук.– К. : Кондор, 2009 – 412с.

Допоміжна

6. Закон України « Про заходи законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» // Урядовий кур'єр 14.09. 2012 рік № 168.
7. Закон України від « про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 року № 2464 -6
8. Закон України від 18.03.2004 р., № 1621-IV. Про державні цільові програми.
9. Розпорядження від 14.10.2010 3 1224 « про схвалення концепції подальшої пенсійної реформи» // урядовий кур'єр 28.10.2009 рік № 199.
10. Закон України від 16.11.2000 р., № 2109-П (із змінами). Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам.

12. Інформаційні ресурси

1. Стандарти вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Рівне: НУВГП, 2016, спеціаліст. – Рівне НУВГП, 2016.
2. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75 <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka>.
3. Обласна наукова бібліотека. – м. Рівне, майдан Короленка, 6 <http://www.library@lib.rv.ua>.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Національний університет
водного господарства
та природокористування

